

Trong những tháng đầu năm, mặc dù nền kinh tế cả nước vẫn chịu tác động từ dịch bệnh Covid-19, song tiếp nối đà tăng những tháng cuối năm 2021, hoạt động xuất khẩu vẫn có những tín hiệu tích cực.

HOẠT ĐỘNG XUẤT KHẨU những sự khởi đầu thuận lợi

TS Nguyễn Thị Thu Hương - ThS. Lê Thị Thùy Chinh
Đại học Lao động Xã hội

Hoạt động xuất khẩu những tháng đầu năm 2022 – nhiều điểm thuận lợi

Theo số liệu của Tổng cục Thống kê, trong quý I năm 2022, kim ngạch xuất khẩu hàng hóa cả nước ước đạt 88,58 tỷ USD, tăng 12,9% so với cùng kỳ năm trước. Trong đó, khu vực kinh tế trong nước đạt 23,27 tỷ USD, tăng 22%, chiếm 26,3% tổng kim ngạch xuất khẩu; khu vực có vốn đầu tư nước ngoài (kể cả dầu thô) đạt 65,31 tỷ USD, tăng 10%, chiếm 73,7%.

Trong quý I năm 2022 có 15 mặt hàng đạt kim ngạch xuất khẩu trên 1 tỷ USD, chiếm 80% tổng kim ngạch xuất khẩu; 5 mặt hàng xuất khẩu trên 5 tỷ USD, chiếm 58%.

Biểu 1. Trị giá một số mặt hàng xuất khẩu quý I năm 2022

Các mặt hàng đạt giá trị trên 5 tỷ USD	Ước tính quý I năm 2022 (Triệu USD)	Tốc độ tăng/giảm quý I năm 2022 so với cùng kỳ năm trước (%)
Điện thoại và linh kiện	14.239	-0,9
Điện tử, máy tính và linh kiện	13.055	9,2
Máy móc thiết bị, dụng cụ phụ tùng khác	9.919	8,8
Dệt, may	8.837	22,5
Giày dép	5.288	10,1

Nguồn: Tổng cục Thống kê

Trong 5 mặt hàng xuất khẩu trên 5 tỷ USD, mặt hàng điện thoại và linh kiện dù có giá trị xuất khẩu giảm 0,9% so cùng kỳ năm trước, song vẫn là các sản phẩm công nghiệp chủ lực và cũng là nhóm hàng xuất khẩu chính của nền kinh tế với giá trị xuất khẩu đạt 14,2 tỷ USD. Tiếp đến là mặt hàng điện tử, máy tính và linh kiện có giá trị xuất khẩu đạt gần 13,1 tỷ USD, tăng 9,2%; Máy móc thiết bị, dụng cụ phụ tùng khác 9,9 tỷ USD, tăng 8,8%.

Sau chuỗi ngày dài chịu tác động của dịch Covid-19 trong 2 năm 2020 và 2021, những tháng đầu tiên của năm 2022, xuất khẩu dệt may, da giày của Việt Nam đã có sự khởi đầu khá thuận lợi khi có đơn hàng dồi dào đến từ các thị trường lớn như Mỹ, EU..., giúp các doanh nghiệp đẩy nhanh sản xuất, lấy lại tăng trưởng xuất khẩu. Nhiều doanh nghiệp trong ngành dệt may, da giày cho biết đã có đơn hàng xuất khẩu ít nhất đến hết quý II/2022, thậm chí là quý III/2022. Nhờ đó, giá trị xuất khẩu

dệt may có mức tăng ấn tượng là 22,5%, đạt 8,8 tỷ USD; giày dép tăng 10,1%, đạt 5,3 tỷ USD.

Xét về nhóm hàng xuất khẩu, trong quý I năm 2022, kim ngạch xuất khẩu nhóm hàng công nghiệp chế biến tiếp tục đóng góp quan trọng vào tốc độ tăng trưởng chung của hoạt động xuất khẩu với kim ngạch đạt 78,82 tỷ USD, tăng 11,8% so cùng kỳ năm trước và chiếm 89% trong tổng kim ngạch xuất khẩu chung. Kim ngạch xuất khẩu nhóm hàng nhiên liệu khoáng sản dù chỉ đạt 1,23 tỷ USD và chiếm 1,4% tổng kim ngạch xuất khẩu cả nước song lại là nhóm hàng có mức tăng cao nhất so cùng kỳ năm ngoái, với 68%. Bên cạnh đó, kim ngạch xuất khẩu nhóm hàng nông, lâm sản đạt 6,12 tỷ USD, tăng 11,1% so cùng kỳ năm trước và chiếm 6,9%; nhóm hàng thủy sản đạt 2,41 tỷ USD, tăng 38,7% so cùng kỳ và chiếm 2,7%.

Trong thời gian qua, tác động của dịch Covid-19 đã khiến xuất khẩu mặt hàng nông sản gặp khó khăn, đặc biệt trong khâu lưu thông. Tuy nhiên, sau khi Nghị quyết số 128/NQ-CP ngày 11/10/2021 quy định tạm thời “Thích ứng an toàn, linh hoạt, kiểm soát hiệu quả dịch Covid-19” và Chỉ thị 26/CT-TTg ngày 21/9/2021 nhằm hỗ trợ, tháo gỡ kịp thời các khó khăn, vướng mắc, điểm nghẽn cản trở sản xuất, kinh doanh; thúc đẩy sản xuất, lưu thông, tiêu thụ và xuất khẩu nông sản, tránh đứt gãy chuỗi sản xuất gắn với đảm bảo an toàn phòng, chống dịch bệnh Covid-19 được ban hành, hoạt động sản xuất, chế biến nông nghiệp, nông sản dần phục hồi và gia tăng. Bên cạnh đó, nhu cầu nhóm hàng nông sản trên thế giới có xu hướng tăng lên sau khi dịch Covid-19 gây đứt gãy nhiều chuỗi sản xuất, đặc biệt

là những nhóm hàng như cá tra, tôm, cà phê, hạt tiêu... Bên cạnh đó, trước tình hình xuất khẩu nông sản sang Trung Quốc qua đường bộ gặp khó khăn do quốc gia này thực hiện chiến lược “Zero covid”, mạnh tay áp dụng các biện pháp phong tỏa, các bộ, ngành đã nhanh chóng phối hợp với các tỉnh biên giới tích cực tháo gỡ, cũng như có biện pháp đàm phán với phía Trung Quốc để có thể giảm thiểu được những tác động từ biện pháp chống dịch đối với hoạt động thương mại nông sản.

Một điểm nhấn trong hoạt động xuất khẩu hàng hóa quý I/2022 là giá trị xuất khẩu hàng hóa sang các thị trường chủ lực đều tăng trưởng mạnh, khẳng định vị trí quan trọng của mắt xích Việt Nam trong chuỗi cung ứng toàn cầu. Mỹ vẫn luôn là thị trường xuất khẩu lớn nhất của Việt Nam, với kim ngạch ước đạt 25,2 tỷ USD, chiếm 28,4% tổng kim ngạch xuất khẩu. Dù hoạt động xuất khẩu những tháng đầu năm sang Trung Quốc gặp nhiều khó khăn, nhưng giá trị xuất khẩu sang thị trường nước bạn láng giềng vẫn đạt 13,3 tỷ USD, chiếm 15% tổng kim ngạch xuất khẩu. Tiếp đến là EU 11,1 tỷ USD (chiếm 12,5%), ASEAN 8,0 tỷ USD (chiếm 9%), Hàn Quốc 5,9 tỷ USD (chiếm 6,7%) và Nhật Bản 5,3 tỷ USD (chiếm 6%).

Theo phân tích, nhìn chung, tín hiệu tăng trưởng tích cực của hoạt động xuất khẩu trong những tháng đầu năm đến từ những yếu tố thuận lợi như: Việt Nam đã có đà tăng trưởng xuất khẩu tốt duy trì qua nhiều năm và vượt qua được tác động của dịch bệnh. Nền kinh tế thế giới đang dần phục hồi sau cơn bão Covid-19. Bên cạnh đó, các Hiệp định thương mại tự do thế hệ mới có quy mô lớn với mức độ cam kết sâu như: Hiệp định Đối tác Toàn diện và Tiến bộ xuyên Thái Bình Dương (CPTPP), FTA Việt Nam - EU (EVFTA), FTA Việt Nam - Vương quốc Anh (UKVFTA) và gần đây nhất là Hiệp định Đối tác Kinh tế Toàn diện Khu vực (RCEP)... cũng đang phát huy tính hiệu quả.

Kỳ vọng xuất khẩu tiếp tục bứt phá những tháng tiếp theo của năm

Hoạt động xuất khẩu những tháng tiếp theo của năm 2022 được nhận định là vẫn sẽ gặp không ít khó khăn. Thách thức lớn nhất trước mắt vẫn là diễn biến phức tạp, kéo dài của đại dịch Covid-19 với sự xuất hiện những biến chủng mới tại Việt Nam cũng như trên thế giới. Mặc dù Việt Nam đã có sự thích ứng an toàn để khôi phục sản xuất, tuy nhiên tác động của dịch bệnh ở các thị trường xuất khẩu cũng tiềm ẩn những nguy cơ ảnh hưởng đến hoạt động

xuất khẩu nước ta. Đặc biệt tại thị trường Trung Quốc, với tình hình dịch bệnh đang gia tăng, quốc gia này vẫn thực hiện chủ trương áp dụng các chính sách chống dịch nghiêm ngặt. Điều này rõ ràng sẽ tác động đến nguồn cung nguyên liệu của Việt Nam và hoạt động xuất khẩu sang thị trường này.

Một khó khăn khác đối với hoạt động xuất khẩu là về vấn đề vận chuyển, logistics. Trong 2 năm vừa qua, sự xuất hiện và bùng phát của dịch bệnh đã đẩy giá cước vận tải biển lên cao, đến nay chưa có dấu hiệu “hạ nhiệt”, dẫn đến nguy cơ các nhà nhập khẩu có thể dịch chuyển đơn hàng sản xuất về gần thị trường tiêu thụ nhằm giảm chi phí.

Những bất ổn xung đột Nga-Ukraine cũng là điều đáng chú ý.

Tuy giá trị xuất khẩu sang Nga cũng như Ukraine không lớn, song đây là 2 quốc gia cung cấp nguồn nguyên liệu cơ bản như than, phân bón, hóa chất, các sản phẩm kim loại... Do đó, cuộc xung đột Nga - Ukraine đã và đang tác động đến giá cả trên thị trường thế giới, dẫn đến sự tăng giá đầu vào của các nguyên liệu nói chung. Hơn nữa, do Nga là quốc gia cung cấp dầu thô, khí đốt hàng đầu thế giới, nên căng thẳng Nga - Ukraine cũng đang đẩy giá dầu thô lên rất cao, tác động không nhỏ đối với chuỗi cung ứng toàn cầu, đặc biệt là các quốc gia có nhập khẩu nhiên liệu, nhập khẩu dầu thô từ Nga, khiến cho giá thành ở các thị trường này đẩy lên cao, tạo áp lực lên thị trường thế giới nói chung và cho hoạt động sản xuất của Việt Nam.

Ngoài ra, tăng trưởng kinh tế toàn cầu còn khá mong manh và tiềm ẩn nhiều rủi ro, khó dự đoán, hay nguy cơ lạm phát, rủi ro tài chính, tiền tệ gia tăng... Nhiều quốc gia

trên thế giới như Trung Quốc, Bangladesh, Ấn Độ và các nước cùng trong khu vực Đông Nam Á... cũng đang nỗ lực tăng tốc nổi lại xuất khẩu để bù đắp những thiếu hụt về kim ngạch trong năm 2021. Thêm vào đó, chủ nghĩa bảo hộ thương mại phi thuế quan vẫn đang có xu hướng gia tăng tại nhiều khu vực, thị trường lớn,

Dù những khó khăn, thách thức trên đang hiện hữu, song trong những tháng tiếp theo, hoạt động xuất khẩu vẫn được đánh giá là sẽ tiếp tục tăng trưởng bởi Việt Nam đã thay đổi cách thức tiếp cận trong phòng, chống dịch, dần thích ứng dịch bệnh, nhịp độ sản xuất của các doanh nghiệp trong nước đang đi vào ổn định.

Bên cạnh đó, nhu cầu tiêu dùng hàng hóa trên thị trường thế giới vẫn đang trên đà hồi phục nhờ các gói kích cầu mà các nền kinh tế đang áp dụng để hỗ trợ trực tiếp cho người dân. Các hiệp định thương mại tự do với một cơ chế và cam kết sâu cũng đang tiếp tục tạo thuận lợi để các doanh nghiệp trong nước đẩy mạnh xuất khẩu sang các thị trường trong khối.

Với những cơ hội trên, hoạt động xuất khẩu được dự báo sẽ đạt được những kết quả khả quan. Hiệp hội Da giày - Túi xách Việt Nam dự kiến cả năm 2022, xuất khẩu toàn ngành sẽ đạt khoảng 23 - 25 tỷ USD, tăng khoảng 10 - 15% so với năm 2021. Trong khi đó, ngành dệt may Việt Nam được dự báo sẽ về đích với kỷ lục mới là kim ngạch xuất khẩu đạt 42,5-43 tỷ USD, tăng 3,5-4 tỷ USD so với năm trước. Lĩnh vực thủy sản được kỳ vọng xuất khẩu trên 9 tỷ USD trong năm 2022.

Bộ Công Thương cũng đặt mục tiêu kim ngạch xuất khẩu năm 2022 tăng 6 - 8% so với năm 2021, đạt khoảng 363 tỷ USD; duy trì

cán cân thương mại ở mức xuất siêu. Để đạt mục tiêu đề ra, Bộ Công Thương đã và đang triển khai đồng bộ nhiều giải pháp. Nhằm cung cấp thông tin cho doanh nghiệp, Bộ Công Thương đã xây dựng một số website đưa thông tin đến với các doanh nghiệp, trong đó có website của Cục Xúc tiến thương mại, Trung tâm Thông tin công nghiệp và thương mại, một số website chuyên đề các cơ quan thương vụ Việt Nam tại nước ngoài. Bên cạnh đó, chú trọng triển khai hiệu quả các Hiệp định thương mại tự do (FTA) đã có hiệu lực, các cam kết trong WTO và Cộng đồng Kinh tế ASEAN, hướng dẫn doanh nghiệp các cơ hội của các FTA quan trọng như: EVFTA, CPTPP, RCEP...

Đối với hoạt động xuất khẩu qua cửa khẩu, bên cạnh các giải pháp của các cơ quan chức năng về việc tạo thuận lợi để thông quan hàng hóa, Bộ Công Thương khuyến cáo các thương lái, doanh nghiệp thực hiện mục tiêu “an toàn để xuất khẩu, xuất khẩu phải an toàn” nhằm giữ bằng được cửa khẩu đã được mở cửa trở lại. Cùng với đó, để duy trì bền vững việc mở lại các cửa khẩu, các địa phương vùng trồng, doanh nghiệp, các thương lái cần tăng cường áp dụng các biện pháp nhằm bảo đảm quy trình sản xuất, bao gói, vận chuyển hàng hóa an toàn, theo đúng yêu cầu của công tác phòng chống dịch. Đối với mặt hàng nông sản, cần lưu ý tăng cường chế biến sau thu hoạch để tăng giá trị cho sản phẩm có giá trị cao hơn, không phụ thuộc vào yếu tố thời vụ cũng như giảm bớt sức ép lên khu vực cửa khẩu.

Hy vọng rằng, giữa những cơ hội và thách thức đan xen của năm 2022, hoạt động xuất khẩu tiếp tục bứt phá và chinh phục kỷ lục mới./.